

Sygn. akt **III AUa 670/21**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2022 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **D. A. i M. F.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

o wysokość podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 29 kwietnia 2021 r. sygn. akt VIII U 1571/20

1. oddała apelację,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. na rzecz D. A. i M. F. po 4050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa

procesowego w instancji odwoławczej.

sędzia Marta Sawińska

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 3.06.2020r., na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1, art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 20, art. 36 ust. 1, 4, art. 41 ust. 1 i 3, art. 46 ust. 1, art. 83 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019r. poz. 300 z późn. zm.), § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, art. 2 k.p., art. 300 k.p. oraz § 2 ust. 6 rozporządzenia Rady Ministrów z 18.04.2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, art. 104 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującej od dnia 1.06.2004r., art. 29 usta. 1 ustawy z dnia 13.07.2006r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, art. 58 § 1-3 k.c. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. stwierdził, że D. A.:

- 1) podlega od 12.08.2019r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia u M. F. ((...))

2) podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych stanowi w okresie od 12.08.2019r. kwota 3.000 zł brutto z uwzględnieniem okresów niezdolności do pracy spowodowanych chorobą.

Odwołanie od ww. decyzji złożyli ubezpieczona D. A. oraz płatnik M. F. oraz wnieśli o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne D. A. jako pracownika zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy od dnia 12.08.2019r. w firmie (...) wynosi 8.680 zł oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. W uzasadnieniu odwołujący wskazali, że organ rentowy nie uzasadnił w żaden sposób dokonanych ocen i ustaleń, ograniczając się do lakonicznych sformułowań zawartych w decyzji oraz wyjaśnili, iż odpowiednie kwalifikacje, doświadczenie i wiedza poskutkowały zatrudnieniem odwołującej u płatnika za wynagrodzeniem 8.680 zł. Podkreślili różnice we współpracy stron w oparciu o umowy zlecenia i umowę o pracę oraz wyjaśnili, iż w ramach umowy zlecenia odwołująca wykonywała na rzecz płatnika jedynie drobne działania wspierające sprzedaż. Ponadto opisali działania płatnika, podjęte w celu zapewnienia zastępstwa podczas nieobecności odwołującej w pracy.

Wyrokiem z 29.04.2021 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sygn. akt VIII U 1571/20 zmienił zaskarżoną decyzję w punkcie 2 i stwierdził, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych stanowią kwoty zadeklarowane przez płatnika składek z uwzględnieniem okresów niezdolności do pracy spowodowanych chorobą (pkt 1 wyroku), zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej D. A. 5400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2 wyroku) oraz zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującego M. F. 5400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3 wyroku).

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

M. F. począwszy od dnia 1.05.2009r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. F..

Przeważającym przedmiotem działalności jest wykonywanie instalacji elektrycznych. Obecnie firma płatnika zajmuje się koncepcją tzw. inteligentnego domu, a praca koncentruje się bardziej wokół problematyki automatyki, programowania. Stworzony został też nowy produkt i marka(...) (system kontroli dostępu (...)).

Odwołująca D. A. urodziła się (...)

Ukończyła studia na Wydziale (...) Uniwersytetu im. A. M. w P. i uzyskała tytuł magistra administracji.

Pracowała na stanowiskach kierownika ds. administracji, asystenta administracyjnego, specjalisty ds. organizacji, konsultanta (...)

Bezpośrednio przed podjęciem współpracy z płatnikiem pracowała przy budowie sterowników elektronicznych w firmie (...) (wcześniej (...)) z siedzibą w N. (...) na stanowisku kierownika produkcji. Dzięki wspomianej pracy nabyła wiedzę dotyczącą budowy podzespołów elektronicznych oraz komponentów używanych do produkcji tego typu urządzeń i ich dostawców. Posiada umiejętność lutowania i kontroli jakości. Ponadto posługuje się swobodnie językiem angielski, w tym również językiem technicznym.

W początkowym okresie po powrocie do Polski odwołująca nie szukała stałej pracy, by mieć czas na aklimatyzację oraz wprowadzenie córki do przedszkola.

Pracy poszukiwała w branży elektronicznej z możliwością rozwoju na rynki zagraniczne.

Współpracę z płatnikiem początkowo podjęła w ramach umów zlecenia. Uczestniczyła wówczas w szkoleniach w ramach projektów unijnych dotyczących rynków nordyckich i Zjednoczonych Emiratów Arabskich, targach w P., misji gospodarczej w O.. W tym okresie odwołująca w zależności od miesiąca i potrzeb płatnika poświęcała na pracę od 20 – 40 godzin miesięcznie, uczestniczyła w wydarzeniach wcześniej zaplanowanych i przygotowanych. Płatnik

poszukiwał osoby, która miała odciążyć go z obowiązków związanych z projektem unijnym. Współpraca z odwołującą w ramach umowy zlecenia pozwoliła płatnikowi na ocenę umiejętności zawodowych odwołującej, jej doświadczenia i przydatności w firmie.

W dniu 1.08.2019r. strony podpisały umowę o pracę w wymiarze pełnego etatu na stanowisku kierownika ds. sprzedaży i marketingu za wynagrodzeniem 8.680 zł.

Do zakresu obowiązków odwołującej należało:

- obsługa administracyjna dostaw międzynarodowych,
- przygotowanie dokumentów do odpraw celnych towaru importowanego,
- obsługa księgowa – wystawianie faktur sprzedażowych, kontrola nad fakturami kosztowymi, nadzór nad terminami płatności faktur, bieżący kontakt z biurem rachunkowym,
- przygotowanie miesięcznych i rocznych rozliczeń oraz raportów finansowych do użytku wewnętrznego,
- koordynacja logistyki wysyłki zamówień w kraju i zagranicą,
- kontrola stanów magazynowych,
- kontrola produkcji,
- obsługa klienta – utrzymywanie relacji biznesowych, obsługa w zakresie zamówień, windykacja,
- obsługa reklamacyjna i serwisowa,
- wypożyczenia sprzętu,
- działania marketingowe – mailing do stałych i potencjalnych klientów, promocja firmy w social mediach, nadzór nad stroną internetową, projektowanie elementów graficznych związanych z wizerunkiem firmy, nadzór nad wykonywaniem materiałów marketingowych,
- aktywne promowanie marki firmy podczas targów branżowych,
- pozyskiwanie kontrahentów z zagranicy,
- udział w misjach gospodarczych,
- pozyskiwanie nowych dostawców krajowych i zagranicznych,
- wsparcie sprzedaży na rynku krajowym,
- organizacja uczestnictwa w targach branżowych – wykonanie stoisk, materiały marketingowe itp.

W ramach umowy o pracę odwołująca pracowała w godzinach od 8-16.

W ramach zatrudnienia o pracę odwołująca zajęła się przygotowaniem udziału firmy w targach w Norwegii, następnie wspierała uczestniczących w targach pracowników, bowiem z uwagi na ciężą nie mogła osobiście brać udziału w targach. Przygotowała strategię na Zjednoczone Emiraty Arabskie, uczestniczyła w sprzedaży produktów do Portugalii i Hiszpanii.

Udział w targach w Norwegii zaplanowany był na październik 2019r. Na przełomie września i października 2019r. odwołująca poinformowała płatnika, iż jest w ciąży i nie może lecieć do Norwegii. Odwołująca pracowała do

12.12.2019r. Od momentu urodzenia dziecka, tj. od 6.03.2020r. korzystała w uprawnień macierzyńskich i urlopu wypoczynkowego.

Podczas absencji chorobowej i nieobecności związanej w korzystaniem z uprawnień rodzicielskich czynności odwołującej przejął płatnik, częściowo A. K. oraz firma zewnętrzna, która miała reprezentować firmę płatnika na rynkach zagranicznych. Prowadzona rekrutacja wewnętrzna i zewnętrzna na stanowisko odwołującej nie przyniosła efektów. Współpraca między płatnikiem i firmą zewnętrzną została zawieszona po ok. 2 miesiącach z uwagi na ograniczenia związane z pandemią (...) (ograniczenie kontaktów międzynarodowych, w tym organizacji targów, przemieszczania się).

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok, w którym zmienił zaskarżoną decyzję w punkcie 2 i stwierdził, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych stanowią kwoty zadeklarowane przez płatnika składek z uwzględnieniem okresów niezdolności do pracy spowodowanych chorobą (pkt 1 wyroku), zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej D. A. 5400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2 wyroku) oraz zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującego M. F. 5400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3 wyroku).

W uzasadnieniu wyroku Sąd I instancji przytoczył treść przepisów art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 13 pkt 1, art. 18 pkt 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 12 ust. 1 ustawy z 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych i art. 83 oraz art. 58 k.c.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w przedmiotowej sprawie organ rentowy nie kwestionował ważności zawartej przez odwołującą umowy o pracę, a nadto nie kwestionował wykonywania przez nią ww. umowy o pracę, a więc nie negował samego tytułu ubezpieczenia. Kwestią sporną wymagającą rozstrzygnięcia była natomiast ważność zawartej umowy o pracę w zakresie wysokości ustalonego tam wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek.

Sąd I instancji podał, że analizując szczegółowo kwalifikacje ubezpieczonej, ilość i jakość świadczonej przez nią pracy ocenił, że ustalenie wynagrodzenia w kwocie 8.680 zł brutto nie było działaniem, które na podstawie art. 83 k.c., czy art. 58 k.c., można byłoby kwalifikować jako nieważne. Ubezpieczona z całą pewnością jest osobą mającą kwalifikacje, umiejętności i doświadczenie do pracy na stanowisku kierownika ds. sprzedaży i marketingu. Zwiększenie i zmiana jej obowiązków, a co za tym idzie zmiana wysokości wynagrodzenia, w porównaniu do poprzedniego okresu współpracy w ramach umowy zlecenia było związane z powierzeniem jej większej ilości obowiązków, samodzielności w realizacji zadań w nowym obszarze działalności firmy związanym z pozyskaniem i promocją firmy na rynkach zagranicznych, realizacją projektów unijnych, wypracowaniem modelu współpracy, w którym odwołująca mogłaby zastąpić płatnika w tym segmencie działalności firmy.

Sąd Okręgowy podkreślił, że na podstawie dowodu z zeznań świadków przesłuchanych w niniejszej sprawie oraz dowodu z przesłuchania płatnika i odwołującej ustalił, że zakres zadań odwołującej był większy niż poprzednio. Odwołująca nie uczestniczyła już w realizacji doraźnych zadań, ale realizowała powierzony jej szeroki zakres zadań w ramach nowej aktywności firmy. Wszystkie te czynności wymagały odpowiednich kwalifikacji i większego nakładu pracy niż te, jakie są konieczne do realizowania doraźnych zadań w ramach umów zlecenia. Wobec tego wynagrodzenie niższe byłoby wynagrodzeniem zaniżonym, w szczególności wobec faktu, iż odwołująca posiada umiejętności interdyscyplinarne, posiada umiejętności handlowe, techniczne, negocjacyjne, wysoko cenione przez płatnika umiejętności miękkie, a przede wszystkim znajomość języka angielskiego, w tym języka technicznego. W ocenie Sądu Okręgowego tego rodzaju praca, jaką realizowała odwołująca była istotna z punktu widzenia interesów płatnika. Tymczasem organ rentowy dokonując oceny całkowicie pominął tę okoliczność. Zdaniem Sądu Okręgowego jeżeli pracownik realizuje zadania skomplikowane, czasochłonne, angażujące go, wymagające dużego wysiłku, przygotowania i kwalifikacji, jeśli z tym wiąże się dodatkowo wiedza pracownika, wysokie kwalifikacje, to wynagrodzenie powinno w szczególności odpowiadać rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniać ilość i jakość świadczonej pracy.

Z tych względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję stwierdzając, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne D. A. stanowiły kwoty zadeklarowane przez płatnika składek z uwzględnieniem okresów niezdolności do pracy spowodowanych chorobą (pkt 1 sentencji wyroku).

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, zasądzając od organu rentowego na rzecz odwołujących 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2, 3 sentencji wyroku).

Apelację od powyższego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę jego wydania poprzez ustalenie, iż wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej będąca jednocześnie podstawą wymiaru składek była adekwatna do zajmowanego stanowiska oraz zakresu obowiązków wynikających z umowy o pracę z 1.08.2019r., a przede wszystkim do siatki płac jaka obowiązywała u płatnika, a tym samym przez przyjęcie, że jest to płaca słuszna i godziwa, a zatem jej ustalenie w umowie Stron nie stanowi czynności sprzecznej z zasadami współżycia społecznego,

będący efektem

2. naruszenia reguły swobodnej oceny dowodów określonej w art. 233 § 1 k.p.c.

a. poprzez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na uznaniu za logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego oraz znajdujące odzwierciedlenie w zebranych materiale dowodowym zeznań ubezpieczonej D. A. i M. F. o posiadaniu przez ubezpieczoną odpowiednich kwalifikacji, a nade wszystko doświadczenia do wykonywania obowiązków pracowniczych na stanowisku kierownika ds. sprzedaży i marketingu, podczas gdy faktycznie zeznania stron postępowania oraz dokumenty zgromadzone w postępowaniu nie potwierdzają takich kwalifikacji,

b. poprzez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na uznaniu za logiczne oraz znajdujące odzwierciedlenie w zebranych materiale dowodowym zeznań płatnika składek M. F. w zakresie celowości, i postaw ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej w kwocie 8.680,00 zł brutto na stanowisku kierownika ds. sprzedaży i marketingu, podczas gdy np. wysokość wynagrodzenia kierownika działu handlowego P. S. odpowiadającego za pozyskiwanie i realizowanie kontraktów krajowych (faktyczny przychód płatnika) wynosiła rzeczywiście 3.880,35zł brutto i to bez dodatkowego zmiennego składnika wynagrodzenia, a tym samym ustalenie istotnych elementów stanu faktycznego wyłącznie w oparciu o te zeznania, także przy braku oceny wiarygodności tych dowodów,

c. poprzez dowolną ocenę zeznań świadka A. K. w zakresie w jakim dotyczy celowości i zasadności ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej w (...) 8.680,00 zł przy ustalonym zakresie obowiązków i przy jednoczesnym ustaleniu wynagrodzenia innego pracownika - P. S. jako kierownika działu handlowego w kwocie 3.880,35zł brutto wraz ze zmiennym składnikiem wynagrodzenia i uznanie za prawidłowe ustalenie wysokości spornego wynagrodzenia ubezpieczonej, skoro z dokumentów zgromadzonych w toku postępowania, w szczególności z treści umowy o pracę pracownika P. S. wynika, iż otrzymywał on jedynie stały składnik wynagrodzenia w kwocie 3.880,35 zł brutto, tak jak pozostali kierownicy, w tym ubezpieczona i świadek A. K.,

d. w związku z art. 227 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, a co za: tym idzie błędną ocenę stanu faktycznego mające wpływ na treść wyroku poprzez przyjęcie, iż zachowanie stron spornego stosunku pracy nie wskazywało na działanie sprzeczne z zasadą solidaryzmu ubezpieczeń społecznych, podczas gdy do takiej sprzeczności faktycznie doszło,

co doprowadziło do

3. naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 18 ust. 1 oraz 20 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 58 § 1 i 2 kodeksu cywilnego wskutek przyjęcia, iż podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz zdrowotne Ubezpieczonej stanowi kwota zadeklarowana przez Płatnika składek.

4. naruszenie art. 98 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego w związku z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych poprzez ich błędne zastosowanie oraz art. 98 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego w związku z § 2 pkt 4 ww. rozporządzenia poprzez ich niezastosowanie do przedmiotu niniejszej sprawy, skoro wartość sporu w sprawie opiewa na kwotę 5.910 zł.

Wskazując na powyższe zarzuty Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 29 kwietnia 2021 r. i oddalenie odwołania ubezpieczonej i płatnika. Nadto, wniósł o zasądzenie od odwołujących na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych zgodnie ze wskazaną wartością przedmiotu sporu.

W odpowiedzi na apelację odwołujący – płatnik składek M. F. oraz ubezpieczona D. A. wnieśli o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. na rzecz każdego z odwołujących zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wniesioną przez organ rentowy apelację uznać należy za bezzasadną.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe w sposób staranny, nieuchybiający zasadzie swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. Zgromadzone w niniejszej sprawie dowody Sąd I instancji ocenił wszechstronnie, tj. wiarygodność i moc poszczególnych dowodów oceniona została w odniesieniu do całokształtu pozostałych dowodów. Sąd I instancji dokonał ustalenia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w sprawie i Sąd Apelacyjny podstawę faktyczną wyroku w pełni podziela. Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia i ocenę prawną Sądu Okręgowego.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było jedynie ustalenie czy określenie w umowie o pracę z 01.08.2019 r. wynagrodzenie odwołującej na kwotę 8680 zł brutto na stanowisku wskazanym w umowie jako „kierownik ds. sprzedaży” było wynagrodzeniem odpowiednim, godziwym, czy nie stanowiło wynagrodzenia nadmiernego, wygórowanego, albowiem organ rentowy nie kwestionował tego, że D. A. w okresie od 01.08.2019 r. świadczyła pracę na rzecz spółki płatnika składek M. F..

W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny wskazuje, iż ocena wysokości wynagrodzenia uzgodnionego przez strony stosunku pracy na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych ma istotne znaczenie z uwagi na okoliczność, że ustalenie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy – zgodnie z art. 6 ust. 1, art. 18 ust. 1 w związku z art. 20 ust. 1 i art. 4 pkt 9, z zastrzeżeniem art. 18 ust. 2, art. 86 ust. 2 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych - następuje w oparciu o przychód, o którym mowa w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, a więc wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, a w szczególności wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty itp. Umowa o pracę wywołuje zatem nie tylko skutki bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, kształtując stosunek ubezpieczenia społecznego, w tym wysokość składki, co w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń.

Oznacza to, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych, a więc nie tylko z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), ale także interesu publicznego. Tym samym Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować wysokość wynagrodzenia

stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało ono wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współzycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (art. 58 k.c.).

Jednoznacznie zatem należy stwierdzić, że co prawda z punktu widzenia art. 18 § 1 k.p. i 22 § 1 k.p. nie ma przeszkód do umówienia się przez strony na wynagrodzenie wyższe od najniższego wynagrodzenia za pracę, jednakże ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne jako dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego, polegającym na świadomym osiągnięciu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu - art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z 09.08.2005 r. sygn. akt III UK 89/05, OSNP 2006/11-12/192, LEX nr 182780, wyrok Sądu Najwyższego z 04.08.2005 r., II UK 16/05, opubl. OSNP 2006/11-12/191, LEX nr 182776, wyrok Sądu Najwyższego z 19.05.2009 r., III UK 7/09, LEX nr 509047).

Należy zwrócić uwagę, iż sprzeczny z zasadami współzycia społecznego może być niegodziwy cel umowy o pracę, polegający na ustaleniu nadmiernej wysokości wynagrodzenia (rażąco wygórowanego), aby otrzymywać zawyżone świadczenia z ubezpieczeń społecznych kosztem innych ubezpieczonych. Zgodnie bowiem z art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, wyrażająca się m.in. poprzez ustanowienie rażąco wygórowanego, a zatem niegodziwego wynagrodzenia. Jednym z najistotniejszych kryterium godziwości (sprawiedliwości) wynagrodzenia za pracę, jest ekwiwalentność wynagrodzenia wobec pracy danego rodzaju, przy uwzględnieniu kwalifikacji wymaganych do jej wykonywania, jak też ilości i jakości świadczonej pracy (art. 78 k.p.).

Z kolei odnosząc się do zarzutów podniesionych przez organ rentowy w apelacji Sąd Apelacyjny stwierdza, że nie zasługiwały one na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podkreśla, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne odwołującej D. A..

W ocenie Sądu Apelacyjnego zwrócić uwagę należy, że Sąd I instancji stan faktyczny sprawy ustalił na podstawie analizy całokształtu zebranego materiału dowodowego, w szczególności zeznań świadków A. K., M. B. oraz płatnika składek M. F.. Sąd I instancji wziął zarówno pod uwagę zeznania samej ubezpieczonej D. A. jak i dokumentację zgromadzoną w aktach sprawy oraz w aktach organu rentowego – związanych z działalnością płatnika składek i udziałem odwołującej w tej działalności. Nadmienić raz jeszcze należy, że zarówno zeznania świadków, płatnika składek jak i ubezpieczonej były spójne i logiczne, nadto pozwany organ rentowy nie kwestionował tych zeznań w toku postępowania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala stwierdzić, iż odwołująca D. A. faktycznie wykonywała pracę od dnia 01.08.2019 r. na stanowisku kierownika ds. sprzedaży w pełnym wymiarze czasu pracy (od 8:00 do 16:00), a do jej obowiązków należało w zasadzie całościowe prowadzenie spraw związanych z rozwojem firmy na rynku zagranicznym, poszukiwanie kontrahentów zagranicznych, obsługa targów, a jak podkreślił płatnik składek ubezpieczona miała obciążyć go z obowiązku związanego z projektem unijnym.

W swojej apelacji organ rentowy wskazuje, że oceniając wynagrodzenie odwołującej Sąd winien odnieść to wynagrodzenie nie do jej kompetencji i dorobku zawodowego, czy też zarobków uzyskiwanych na analogicznych stanowiskach, ale do zarobków innych pracowników zatrudnionych u płatnika, wskazując przy tym na wynagrodzenie P. S. jako kierownika działu handlowego w kwocie 3.880,35zł.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego powyższe twierdzenia organu rentowego nie zasługują na akceptację z kilku powodów. Przede wszystkim wskazać należy, że jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego żaden inny pracownik płatnika składek nie posiadał zakresu obowiązków choćby częściowo zbliżonego do zakresu obowiązków odwołującej, żaden inny pracownik płatnika składek nie posiadał takich kwalifikacji zawodowych jak odwołująca, nie posiadał też takiego doświadczenia zawodowego. Zwrócić uwagę należy, że odwołująca bezpośrednio przed podjęciem współpracy z płatnikiem pracowała przy budowie sterowników elektronicznych w firmie (...) (wcześniej (...)) z siedzibą w

N. (Wielka Brytania) na stanowisku kierownika produkcji. Dzięki ww. pracy nabyła wiedzę dotyczącą budowy podzespołów elektronicznych oraz komponentów używanych do produkcji tego typu urządzeń i ich dostawców. Posiada umiejętność lutowania i kontroli jakości. Ponadto posługuje się swobodnie językiem angielski, w tym również językiem technicznym. Z zeznań płatnik składek M. F. wynika, że kompetencje ubezpieczonej były bardzo wysokie, powyższej jego oczekiwań, dlatego też zależało mu na zatrudnieniu takiej kompetentnej osoby. Istotne jest również, że firma płatnika składek przed zatrudnieniem odwołującej D. A. nie istniała na rynku zagranicznym, jedynie na targach. W ramach zatrudnienia w firmie płatnika składek odwołująca miała zająć się wprowadzeniem firmy na rynki zagraniczne, bowiem firma uczestniczyła w projekcie finansowanym z UE, który zmierzał do wypromowania marki, przy czym zakres działań nie ograniczał się na takich państwach jak Norwegia i Zjednoczone Emiraty Arabskie, ale również planowany był rozwój na inne państwa np. Hiszpania i Portugalia. Odwołująca posiada umiejętności lutowania, co daje jej przewagę, albowiem nie tylko potrafi przedstawić zasady działania(...), ale też go naprawić jeśli popsulby się np. w trakcie prezentacji. Odwołująca posiada również umiejętności marketingowe, które nabyła w projekcie dotyczącym przekształcenia firmy (...), w markę międzynarodową. Nikt z pozostałych pracowników płatnika składek nie posiadał takich umiejętności oraz nie miał takiego doświadczenia jak odwołująca D. A.. Bardzo dobra znajomość języka angielskiego w tych też technicznego, dawała odwołującej większe możliwości w kontakcie z klientami zagranicznymi.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wskazane wyżej okoliczności świadczą o tym, że wynagrodzenie odwołującej było wynagrodzeniem godziwym, adekwatnym do zakresu jej obowiązków, kompetencji a także kwalifikacji.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia zarzutów apelacji. Podkreślić należy, że oceniając zarobki odwołującej Sąd miał na względzie fakt, że tylko do ubezpieczonej (oraz też do płatnika składek) należała kwestia dotycząca rynków zagranicznych, odwołująca była pracownikiem samodzielnym, odpowiadającym jedynie przed płatnikiem składek, zajmowała się obowiązkami związanymi z projektem unijnym. Z kolei zarobki innych pracowników płatnika składek, nie są w tym wypadku miarodajne, z uwagi na ich kwalifikację i zakres obowiązków, gdyż są one całkowicie odmienne od obowiązków i kwalifikacji odwołującej. Zwrócić uwagę należy także na to, że stanowisko zajmowane przed odwołującą było tzw. stanowiskiem decyzyjnym (bowiem ostatecznie swoje decyzję ew. konsultowała tylko z płatnikiem składek), a tak charakteryzującym się dużym zakresem odpowiedzialności, zatem wynagrodzeniem ustalone umową z 01.08.2019 r. było wynagrodzeniem adekwatnym i godziwym.

Należy podkreślić, iż w sprawie o wysokość podstawy wymiaru składek organ rentowy kwestionując wysokość wynagrodzenia, od którego uzależniona jest wysokość składek i w związku z tym wysokość ewentualnego świadczenia z ubezpieczenia społecznego, powinien już w decyzji przedstawić wszystkie zarzuty oraz własny proces myślowy, jaki doprowadził go do przedstawienia tychże zarzutów. Postępowanie toczące się na skutek odwołania od tego rodzaju decyzji organu rentowego nie jest zwykłym postępowaniem cywilnym, w którym regułą jest, że powód zawsze powinien udowodnić fakty, na których opiera powództwo. W postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych kontroli podlega decyzja organu rentowego i rozkład ciężaru dowodów będzie zależał od rodzaju decyzji. Jeżeli jest to decyzja, w której organ zmienia sytuację prawną ubezpieczonego, to powinien wykazać uzasadniające ją przesłanki faktyczne.

Z kolei organ rentowy w zaskarżonej decyzji nie oparł się na niezbitych dowodach świadczących o zamierzonym zawyżeniu wysokości wynagrodzenia, ustaleniu go w oderwaniu od możliwości finansowych płatnika składek i rażąco przewyższającym wynagrodzenie tego rodzaju pracowników na otwartym rynku pracy lub dowodach jednoznacznie dyskwalifikujących twierdzenia i dowody zaoferowane przez ubezpieczoneą. Podkreślić przy tym trzeba, że podstawowa reguła dowodowa w ramach procedury cywilnej stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Ogólnie można więc stwierdzić, że ciężar dowodu, co do faktów uzasadniających roszczenie odwołujących, spoczywa na odwołujących, natomiast ciężar dowodu faktów uzasadniających żądanie oddalenia odwołania spoczywa na pozwanym (w tej sytuacji na organie rentowym). Co więcej kolejna rządząca procesem cywilnym zasada kontradiktoryjności polega na tym, że to nie na sędzie, lecz stronach procesowych spoczywa ciężar aktywnego uczestniczenia w czynnościach procesowych, oferowania dowodów na potwierdzenie własnych tez oraz podważenie twierdzeń przeciwnika. Pożądana aktywność wyraża się zarówno w składaniu pism

procesowych jak też w odpowiednim reagowaniu na zachowania procesowe przeciwnika i przedstawiane przez niego dowody tak w pismach procesowych jak i na rozprawie.

Pozwany organ rentowy nie zdołał skutecznie zakwestionować wiarygodności dowodów zgłoszonych przez odwołujących i nie naprowadził też dowodów, które mogłyby świadczyć o zamierzonym działaniu płatnika składek i ubezpieczonej D. A., ukierunkowanym wyłącznie na uzyskanie wysokiego świadczenia z ubezpieczenia społecznego, bez zaistnienia jakichkolwiek racjonalnych, ekonomicznych i kadrowych przyczyn, które mogłyby uzasadniać zatrudnienie i wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej.

Na marginesie Sąd Apelacyjny zaznacza, że z kolei podjęcie pracy przez kobietę w ciąży, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie przez nią świadczeń z ubezpieczeń społecznych, nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem, jeżeli praca ta była faktycznie wykonywana, co jak wyżej wskazano miało miejsce. Podkreśli wypada również, że odwołująca cały czas pracowała, a na zwolnienie lekarskie w związku z ciążą przeszła dopiero będąc w 7 miesiącu ciąży (pracowała do 12.12. (...)).

Nie ma także racji organ rentowy, podnosząc, że Sąd I instancji dokonał ustaleń faktycznych sprzecznie z zebrany materiałem dowodowym i w konsekwencji naruszył zasadę swobodnej oceny dowodów. Nie ma bowiem uzasadnionych powodów do zakwestionowania istnienia logicznego związku między treścią przeprowadzonych dowodów a ustalonymi na ich podstawie w drodze wnioskowania faktami stanowiącymi podstawę zawartego w nim rozstrzygnięcia. Argumentacji mogącej uzasadniać taki wniosek nie dostarcza uzasadnienie apelacji, która w istocie nie wykazuje uchybień w rozumowaniu Sądu, które podważałyby prawidłowość dokonanej oceny. Natomiast naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów nie może polegać na przedstawieniu przez stronę alternatywnego stanu faktycznego, a tylko na podważeniu przesłanek tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna czego, zdaniem Sądu Apelacyjnego organ rentowy we wniesionej apelacji nie uczynił.

Sąd Apelacyjny podaje, że po przejściu odwołującej na zwolnienie lekarskie w związku z ciążą, jej obowiązki zostały częściowo rozdzielone pomiędzy A. K., która przejęła część obowiązku odwołującej o mniej skomplikowanym charakterze, a te bardziej skomplikowane związane z zagranicznymi kontrahentami przejął płatnik składek. Płatnik składek podjął też próbę znalezienia pracownika na miejsce odwołującej (podczas jej nieobecności), ale bezskutecznie, bowiem podczas rekrutacji nie udało się wyłonić odpowiedniego kandydata, który posiadałby chociażby zbliżony wachlarz umiejętności jak odwołująca. Z kolei w marcu 2020 r. na skutek ograniczeń spowodowanych w gospodarce z uwagi na pandemię (...) kontakty z zagranicznymi firmami płatnik składek musiał ograniczyć, dlatego też nie widział potrzeby poszukiwania nowego pracownika, na czas nieobecności odwołującej.

Reasumując Sąd Apelacyjny wskazuje, że apelacja organu rentowego nie zawierała żadnych zarzutów, które mogłyby skutkować zmianą lub uchyleniem zaskarżonego wyroku. Sąd I instancji nie uchybił przepisom kodeksu postępowania cywilnego i przeprowadził postępowanie dowodowe w zakresie zaoferowanym przez strony, oceniając dowody zgodnie z zasadą wyrażoną art. 233 § 1 k.p.c.

Mając na względzie powyższe Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację (pkt 1 wyroku).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i § 2 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Mając powyższe na względzie, tytułem zwrotu kosztów procesu (kosztów zastępstwa procesowego) zasądzone od organu rentowego na rzecz każdego z odwołujących (tj. ubezpieczonej D. A. i płatnika składek M. F.) kwotę po 4050 zł – pkt 2 sentencji wyroku.

sędzia Marta Sawińska